

Atostogos

Aistra keliauti užkrečiama

Kartą, kalbant apie keliones, gyd. Survilaitei prasitariau, jog patiktų keliauti, bet neturiu su kuo, nes mano šeimos nariai mielai keliauja po Lietuvą, mėgsta Palangą, o keliauti į tolimesnius kraštus neturi poreikio. Šį pavasarį gydytoja pasiūlė kur nors keliauti kartu. Nusprendėme taip pažymėti savo jubiliejus (mano buvo pernai, o gydytojos – šiemet). Labai apsidžiaugiau ir ėmiau laukti atostogų. Kadangi gydytoja daug kur yra buvusi, akiai ja pasitikėjau – sutikau važiuoti, kur ji pasiūlys, nes man dar neteko daug kur keliauti. Nusprendėme vykti į Maroką. Atostogavome balandžio mėnesį. Pasirinkome 10-ties dienų pažintinę kelionę – nusukti lėktuvu iš Vilniaus į Agadyrą, toliau pravažiuoti per visą Maroką 1500 km (Esauira-Kasablanka-Rabatas-Volubilis-Fesas-Beni Melalas-Marakešas-Agadyras) ir dar 3 d. poilsio ant Atlanto vandenyno kranto.

Prieš kelionę įtemptai ruošėmės – rinkome literatūrą, skaitėme internete. Tos literatūros nebuvo gausu. Štai ką žinojome prieš kelionę: Marokas yra šiaurės vakarų Afrikoje. Plotas – 446 550 km², gyventojų – 33 mln. Maroko karalystė ribojasi su Alžyru, Vakarų Sachara. Maroko krantus skalauja Atlanto vandenynas, o ties Gibraltaro sąsiauriu – Viduržemio jūra. Visai šalia – Kanarų salos. Maroke ištisus metus šilta ir drėgna. Daugumą gyventojų sudaro berberai, didžiausia iš tautinių mažumų – arabai. Oficiali arabų kalba priklauso semitų kalbų grupei. Neoficiali antroji Maroko kalba – prancūzų. 98,7 procentai gyventojų – musulmonai. Raštingumas – 44 procentai. Čia susikerta portugalų, ispanų, arabų, maurų, prancūzų ir vietos gyventojų berberų kultūros. Pasiskaitėme ir apie kiekvieną iš būsimo maršruto miestų.

Pagaliau atėjo lauktoji balandžio diena. Ryte 148 vietų „Boingu“ pakilome iš Vilniaus oro uosto. Skridome 5 val. 30 min. Kelionė neprailgo. Sprendėme kryžiažodžius, kalbėjomės, grožėjomės Austrijos Alpių snieguotomis viršūnėmis. 14 val. (11 val. Maroko laiku – laikas nuo mūsų čia skiriasi 3 val.) nusileidome Agadyro oro uoste. Dvelkė gaivus vasariškas vėjelis, oro temperatūra buvo 24 laipsniai šilumos. Mus pasitiko gidas Marius. Sėdome į autobusą ir pradėjome pažintinę kelionę po Maroko imperatoriškuosius miestus.

Pirmas objektas, kurį turėjome pasiekti tą dieną – tai portugalų įkurtas miestas Esauira (Essaouira). 200 km nuo Agadyro važiovome vingiuotais Atlaso kalnų keliais. Pakelėse buvo matyti dideli kaktusai, argano medžiai. Argano medžiai, be Maroko, auga tik Meksikoje. Įspūdingai atrodė į medžius sulipusios ožkos. Kadangi

žolės mažai, ožkos ėda argano medžių vaisius, o kauliukus išspauna. Iš kauliukų spaudžiamas aliejus kosmetikai ir kulinarijai. Sustoję pakelėje matėme, kaip moterys akmenimis daužo kauliukus, vėliau tą masę minko rankomis ir išspaudžia. Gidas pasakojo, kad norint išspausti apie 5 litrus aliejaus, reikia išskinti maždaug trisdešimties medžių vaisius. O 5 litrams alyvuogių aliejaus užtenka išskinti vieną alyvmedį.

Pravažiavome nemažai upių, kuriose nebuvo vandens. Žemė molinga, akmenuota, spalvos keičiasi nuo gelsvos, rudos iki raudonos. Pravažiavome Tomrio miestelį, kuriame auginami bananai.

Apie 17 val. atvykome į **Esaurą**. Užsiregistravome viešbutyje, truputį pailsėjome ir ėjome pasivaikščioti po miestą. Esaura – miestas tvirtovė, 70-taisiais labai pamėgtas hipių. Miestas apjuostas gynybine siena, o vartai į uostą saugomi patrankų. Nuo tos vietos atsiveria labai gražus vaizdas į miestą, kurį skalauja Atlanto vandenynas. Pasivaikščiujome po senamiestį (mediną), kuriame daug gatvelių, visur prekiaujama suvenyrais, vaisiais, drabužiais, maistu... Vakarieniavome žuvies patiekalų restorane. Grįždamos į viešbutį, pasivaikščiujome Atlanto vandenyno pakrante, pabraidėme.

Kitą rytą, po pusryčių, išvykome į **Kasablanką**, Maroko ekonomikos ir verslo sostinę (350 km nuo Esauiros), kuriame gyvena 4 mln gyventojų. Nepaprastai gražus miestas, turtingi namai, švara, įvairiaspalvė augmenija. Aplankėme Hasano Antrojo mečetę, trečią pagal dydį islamo pasaulyje. Mečetės viduje telpa 25 000 maldininkų, dar 60 000 susirenka prie mečetės. Mečetė buvo statoma 5-erius metus. Atidaryta 1993 m. Kadangi

Prie Hasano II mečetės Kasablankoje.

Maroke būna žemės drebėjimų, statant mečetę taikytos visos šiuolaikinės antiseisminės technologijos. Mečetės grindys marmurinės, lubos iš kedro, sienos – iš tujos. Pamaldų metu susirenka daug žmonių, todėl lubos yra pakeliamos. Į mečetę turistai įleidžiami nusiaję batus, juos įsideda į duotus maišelius. Viduje yra atskiros salės vyrams ir moterims, jose įrengti marmuriniai lotoso gėlės formos fontanai, kur žmonės prieš maldą prausiasi.

Toliau vykstame į **Rabatą**, Maroko karalystės sostinę. Miestas gyvena 1 mln gyventojų, jis padalytas į dvi dalis: vienoje – Rabatas, kitoje – Sali. Aplankėme Maroko Karaliaus Mahometo VI-tojo rezidenciją, Mahometo V-tojo mauzoliejų, Hasano minaretą (Le Tour Hasan), Kazbą (įtvirtintoji Rabato senamiesčio dalis).

Dijana su vandens pardavėjais.

Dijana su karališkosios armijos gvardiečiu Rabate.

Kitos dienos rytą išvykome į **Volubilį**, vieną iš geriausiai išsilaikiusių romėnų miestų Maroke. 40 ha plote puikiai matyti buvusi gatvių struktūra, romėniškų vilų fragmentai su mozaikomis (mums parodė mozaiką su medžioklės deivės Dianos atvaizdu), forumo aikštė,

Volubilyje.

kapitolijus, bazilika. Dabar čia vyksta archeologiniai kasinėjimai. Volubilis man padarė nepakartojamą įspūdį.

Nuvažiavome į **Fesą**. Tai vienas iš geriausiai išsilaikiusių arabų miestų pasaulyje, garsus savo unikaliu senamiesčiu. Fesas nuo kitų žinomų Rytų miestų skiriasi tuo, kad jo architektūra yra išsaugojusi ilgaamžę istoriją. Gatvelės – labirintai, kartais vos gali prasilenkti du žmonės, o jeigu priešais eina asilas su nešuliais, tai jau reikia prisispauti prie sienos. Be mūsų gido Mariaus, kad nepasiklystume, lydėjo du vietiniai gidai. Pasivaikščiujome prie Hasano II-ojo valdymo laikais sukurtų rūmų vartų, teologijos universiteto, apžiūrėjome Mulėjaus Idriso (Moulay Idriss) II-ojo mauzoliejų, karaliaus rezidenciją, žydų kvartalą, pasižvalgėme po keramikos ir odos apdorotojų kvartalus. Matėme, kaip iš pilkojo molio rankomis formuojamos plytelės, vėliau kaitinamos, dažomos, daromi ir pjaustomi trafaretai. Visa tai atsispindi Maroko architektūroje. Užėjome į keramikos dirbinių parduotuvę. Įspūdingai atrodo odos apdorotojų cechai. Dideliuose katiluose supilti įvairių spalvų dažai,

Fese.

į juos žmonės rankomis merkia odas. Kvapas nemalonus, todėl mūsų labai arti nevedė. Šalia yra odos dirbinių parduotuvė. Gražiai atrodė įvairiaspalviai babušai (šlepetės), rankinės, kuprinės ir kt.

Vakare vykome į Beni Melalą (Beni Mellal). Važiavome Atlaso kalnų šlaitais vingiuojančiu keliu. Pravažiavome du kurortus. Beni Melalas – regiono prekybos centras, kuriame auginama daug žemės ūkio produktų: apelsinų, figų, alyvuogių. Kadangi Beni Melalas buvo toliau nuo centro, tai po vakarienės apžiūrėjome viešbučio teritoriją, augmeniją. Susigundėme nusiskinti apelsinų, tik paragavus pasirodė, kad jie nebevalgomi, peraugę. Bet užtai su gyd. Survilaitė smagiai prisijuokėme, prisiminusios vaikystėje rašytus kaimynų obuoliukus.

Iš ryto vykome į **Marakešą** (Marrakesh), įsikūrusį Atlaso kalnų papėdėje. Dėl savo pastatų spalvos Marakešas dar vadinamas raudonuoju miestu. Kelionėje neapsieita be nuotykių. Piemuo, ganantis pakelėje ožkas, akmeniu išdaužė mūsų autobuso langą. Taigi, kol policija apklausė mačiusiuosius, surašė protokolą, truputį sugaišome laiko. Marakešas – vienas įstabiausių šalies miestų: tai tikras arabiškas miestas su tipiška musulmoniška kultūra. Aplankėme Sadų dinastijos kapus, Bahijos (Bahia) rūmus, kurie įsikūrę kvepiančiuose soduose, senamiestį (medina). Vaikščiujant po senamiestį, gidas pakvietė užėiti į homeopatijos vaistinę, kurioje mūsų grupė paliko nemažai pinigų už „vaistus nuo visų ligų“, kremus, muilus, kvepalus ir kt. Tik keturios moterys (iš 28 žmonių): gyd. Survilaitė, aš, ir dar dvi gydytojos – nepasidavėme įtaigai. Uostėme viską, ką siūlė, bet nieko nepirkome.

Po pietų aplankėme įžymiąją Džemna el Fna aikštę, kurioje gausu mažų parduotuvėlių, prekiaujančių įvairiais suvenyrais, berberų ir arabų papuošalais, variniais puodais, arbatiniais, vazelėmis, gandūromis (suknelėmis) ir džebelomis (apsiaustais su kapišonais). Beveik visą para

nenutyla muzika ir šurmulys. Čia ir kobra kerėtojai, ir ugnies rijikai, sendaikčių pardavėjai, šokėjai, visokiausi keistuoliai, tatuiruotojai. Čia pat kepama žuvis, vištiena, ruošiami saldumynai. Afrikietiškos muzikos ritmu šoka Marakešo gyventojai. Vakarieniavome Marakešo restorane, kur mus sutiko šokėjos ir muzikantai. Vakarieniaujant vieni muzikantai keitė kitus, kartu su šokėjomis priedavo prie kiekvieno staliuko.

Kitą rytą aplankėme Žako Mažorelio sodą, kuris užima 4 ha plotą. Nuostabi augmenija, tyla ir paukščių čiulbėjimas, įvairiausių rūšių kaktusai, žydintys medžiai. Visa tai labai maloniai nuteikė tolimesnei kelionei į Agadyro kurortą. **Agadyras** – baltas miestas su nuostabiomis skulptūromis, pilnas gėlių. Agadyro paplūdimyje šildėmės po Afrikos saule. Atlanto vandenynas šiltas, taigi maudytis buvo gera. Maždaug kas pusvalandį potvynį keičia atoslūgis. Paplūdimyje keturračiais motociklais nuolat važinėja policininkai, prekeiviai siūlo įvairius drabužius, kilimus, papuošalus. Prisirinkome gražių kriauklių. Tiesa, po vienos dienos deginimosi rytą atsikėliau siaubingai užtinusiomis akimis. Jau iš vakaro jaučiau, kad saulės buvo per daug, nes jutau šaltkrėtį, norėjosi tik greičiau atsigulti. Po maudynių eidavome į Agadyro parduotuves ieškoti suvenyrų, prisėdavome kavinukėse išgerti kavos ir alaus. Čia mes praleidome keturias dienas.

Apie Maroką po kelionės

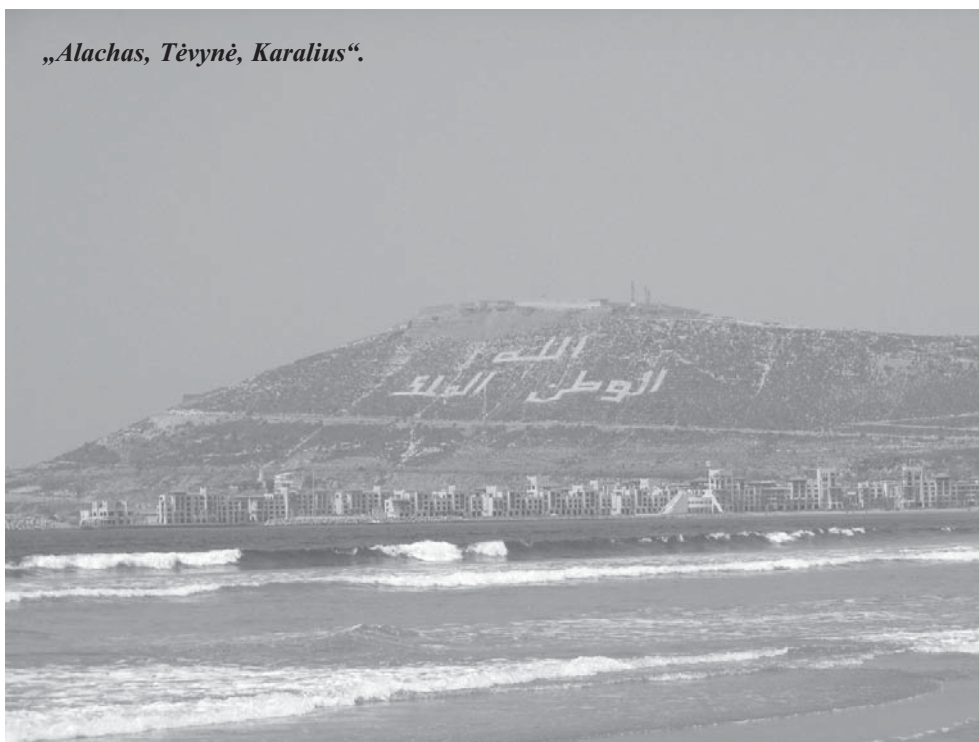
Kadangi Marokas – buvusi prancūzų kolonija, tai ir gyventojų mentalitetas gana aukštas. Žmonės mandagūs, pardavėjai, daug kartų siūlydami savo prekę ir neišiušę, nesupyksta, mandagiai kviečia dar užėiti, atsisveikina. Gatvėje niekas nesisvaido replikomis, neužkabinėja

turistų. Tik keletą kartų prašė pinigų, ir tai neįkyriai. Rengiasi arabai įvairiai – dalis europietišškai, dauguma džebelomis, daugelis moterų rengiasi visiškai juodai, net mūvi juodas pirštines. Matėme moterį, besimaudančią su visais drabužiais. Nors musulmonai alkoholio nevartoja, tačiau vieną vakarą teko matyti, kaip parduotuvėje vyrai perka gėrimus, kuriuos pardavėjai labai greitai susuka į popierių. Gatvėse daug kavinių, ir jose sėdi tik vyrai, kažką gurkšnoja, kalbasi. Visi atsisukę veidu į gatvę. Rūkančių vyrų mačiau tik keletą.

Gana didelį išpūdį padarė iš mečečių per mikrofonus sklindantis kvietimas maldai. Meldžiasi jie penkis kartus per dieną. Matėme, kaip atėjus maldos metui, parduotuvėje pardavėjas pasitiesė mažą kilimėlį ir meldėsi. Marokiečiai labai myli ir gerbia savo karalių. Agadyre, šalia jūros, ant kalno arabiškomis raidėmis užrašyta „Alachas, Tėvynė, Karalius“. O kai vakare tos raidės šviečia, iš tolo atrodo labai išpūdingai. Beveik kiekviename mieste važinėja skirtingų spalvų ir markių taksi automobiliai. Šalia vairuotojo sėdi du, o gale – keturi keleiviai. Marokiečiai labai gerbia kates. Tuo buvo galima įsitikinti vaikščiojant po senamiesčių turgus. Ten katės šeriamos, jos guli tiesiog ant prekystalių. Visą kelionę mus supo Atlaso kalnai, 3 km viršukalnės padengtos sniegu. Labai įvairi augmenija: ažuolai, kedrai, tujos, finikai, palmės, pušys, nykštukiniai ažuolai, egzotiniai vaismedžiai. Maroke labai daug gandrų. Kaip ir lietuviams, marokiečiams geras ženklas, jeigu šalia jų namų įsikuria gandrai. Maroko priemiesčiai atrodo labai varganai, visur šiukšlynai, iš molio drėbti maži nameliai, žmonės purvini. Pakelėse turgavietės, kur pardavinėjami vaisiai, gyvos vištos, kabo ožkų ir avių skerdiena. Vežimais, traukiamais asilų, kalnuose gyvenantys žmonės atvyksta apsipirkti.

Vis dėlto Marokas nuostabus, nes tai – stebuklą ir paslapčių šalis. Pirmą kartą nesinorėjo grįžti namo, ypač sužinojus, kad Lietuvoje – tik 9 laipsniai šilumos. Ši išpūdinga kelionė ilgai išliks mano atmintyje. Gal ir ne viską aprašiau, tačiau to ir neįmanoma padaryti. Reikia pamatyti. O aš pamačiau...

Dijana
Gaurilčikienė

„Alachas, Tėvynė, Karalius“.